

Ποιος διαβάζει επιστημονικά περιοδικά;

του Σπύρου Α. Μοσχονά

Και όμως, η είδηση δεν πέρασε απαρατήρητη (*Η Καθημερινή* 27/2/2010· *Το Βήμα* 2/3/2010). Από τον περασμένο Μάρτιο διακόπηκε η ψηφιακή πρόσβαση που είχαν τα ΑΕΙ, τα ΤΕΙ και τα ερευνητικά ιδρύματα της χώρας σε 11.500 επιστημονικά περιοδικά, διότι δεν ανανεώθηκαν οι συνδρομές για το 2009 και το 2010. Η προηγούμενη ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας, προσδοκώντας κοινοτική επιχορήγηση, είχε εντάξει το σχετικό κονδύλι στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ). Η επιχορήγηση δεν ήρθε. Η τωρινή ηγεσία ενέταξε τη δαπάνη στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, δηλαδή στον τακτικό προϋπολογισμό. Ίσως έτσι δοθεί μια μόνιμη λύση στο πρόβλημα των συνδρομών, το οποίο επανέρχεται ανά τριετία περίπου, οπότε γίνονται και οι διαπραγματεύσεις για ανανέωση των συμβάσεων. Ίσως και όχι. Προς το παρόν, η εκταμίευση καθυστερεί «για γραφειοκρατικούς λόγους».

Οι αντιδράσεις της πανεπιστημιακής κοινότητας στο ζήτημα αυτό υπήρξαν «έντονες», όπως συνήθως χαρακτηρίζονται οι δηλώσεις δυο-τριών πανεπιστημιακών. Σε ένδειξη διαμαρτυρίας παραιτήθηκε ο πρύτανης του Πανεπιστημίου του Αιγαίου κ. Α. Τρούμπης. Αλλά γιατί τέτοια υπερβολή; Όλα ισορροπούν και πάλι στη συνήθη κατάσταση. Δύο τα ενδεχόμενα: ο καθηγητής ή ο ερευνητής που θ' αναζητήσει ένα άρθρο σε επιστημονικό περιοδικό ενδέχεται να το βρει, ενδέχεται και να μην το βρει. Είναι έτσι υποχρεωμένος, ως άλλος Βοήθιος, να αναλογίζεται διαρκώς την επίδραση που έχει στα ανθρώπινα έργα η θεά Τύχη. Έστω ότι βρίσκει το άρθρο που ψάχνει. Πρέπει τότε να το μελετήσει και να το παραπέμψει, αυξάνοντας το κόστος της έρευνάς του. Εάν όμως δεν το βρει, έχει πολύ περισσότερες επιλογές. Μπορεί, κατ' αρχήν, να αναθεωρήσει την αθεμελίωτη πρότερη γνώμη του ότι ήταν σημαντικό να συμβουλευτεί το άρθρο αυτό. Θ' αρκούσε ίσως να το παραπέμψει χωρίς να το διαβάσει. Μπορεί να παρακαλέσει συναδέλφους ή ακόμη και μεταπτυχιακούς φοιτητές του στο εξωτερικό να του το στείλουν, ενισχύοντας έτσι την καμπάνια της χώρας για διεθνή βοήθεια. Μπορεί να γραφτεί ο ίδιος συνδρομητής στα περιοδικά που επιθυμεί. Είναι γνωστό ότι οι πανεπιστημιακοί παίρνουν ένα υπέρογκο «επίδομα βιβλιοθήκης». Η περικοπή του κατά 18% ήταν ένα από τα πιο αποφασιστικά βήματα για τη μείωση του δημόσιου χρέους.

Το ζήτημα της ανανέωσης των συνδρομών προσφέρεται άλλωστε ως μελέτη περίπτωσης για το δυσεπίλυτο οικονομικό πρόβλημα που ταλανίζει εσχάτως την ελληνική κοινωνία, την ανάγκη δηλαδή να συνδυαστούν οι περικοπές στους μισθούς με την αύξηση της ανταγωνιστικότητας. Είναι προφανές ότι η μη ανανέωση των συνδρομών θα οδηγήσει σε περαιτέρω μείωση του ελλείμματος. Επιπλέον, χωρίς πρόσβαση σε διεθνή περιοδικά, οι πανεπιστημιακοί θα μειώσουν δραστικά το κόστος της έρευνάς τους. Θ' αναγκαστούν να πρωτοτυπήσουν αυξάνοντας την εγχώρια παραγωγή γνώσης (αν έτσι ορίσουμε συμβατικά το προϊόν που παράγουν). Η αγορά θα κατακλυστεί τότε με φτηνά προϊόντα (λ.χ., μέσω της συμμετοχής περισσότερων πανεπιστημιακών σε εκπομπές αμιγώς επιστημονικού περιεχομένου, όπως αυτές του κ. Χαρδαβέλα). Μείωση του κόστους, ανάπτυξη με ίδιους πόρους, καινοτομία, διεύρυνση της πελατειακής βάσης, αποπληθωρισμός: αυτά δεν είναι τα συστατικά της οικονομικής πολιτικής του κράτους;

Απρίλιος 2010